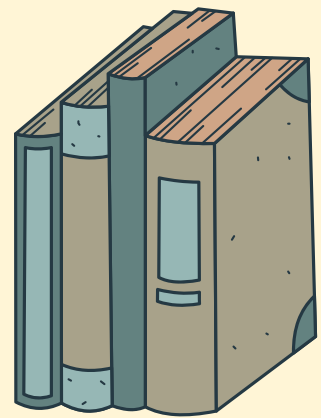

НАШ ПРАВОПИС

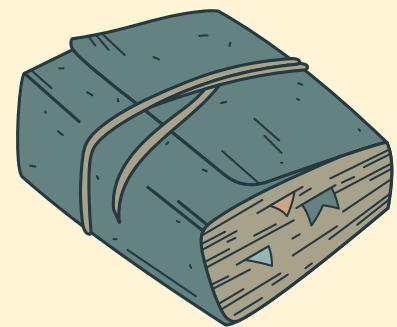
ПЛАН

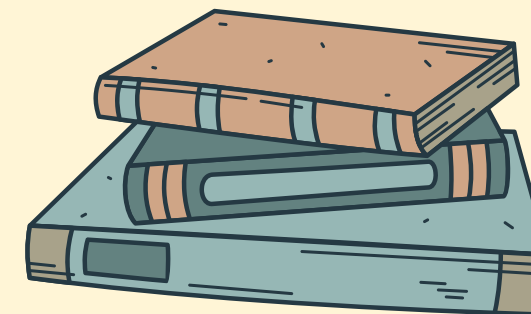
ВСТУП

**ІСТОРІЯ
ПРАВОПИСУ**

СУЧАСНІ ЗМІНИ

КІЛЬКА ПОРАД

Вступ

ЗМІНИ У МОВІ

- нова лексика
- нова фразеологія
- переосмислення вже існуючих слів

- Фразеологізми: приїхати на концерт Кобзона, від'єднати від свіфт, повертатись у Чорнобаївку
- арестовлення, макронити, чорнобаїти
- хліб "Джавелін", сосиски "Джавелінки", орки, Мордор

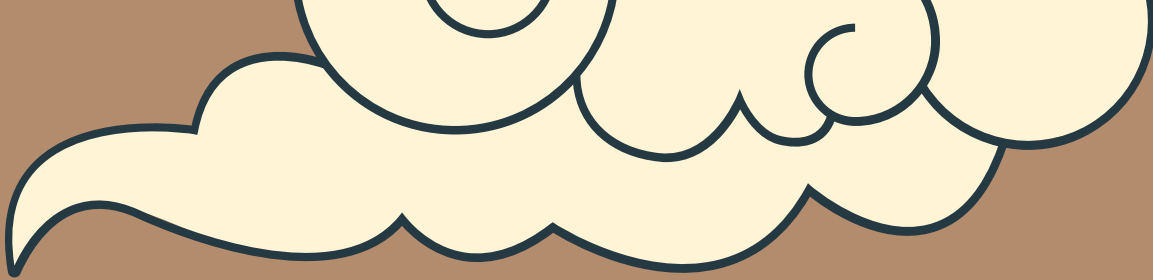

ОРКИ

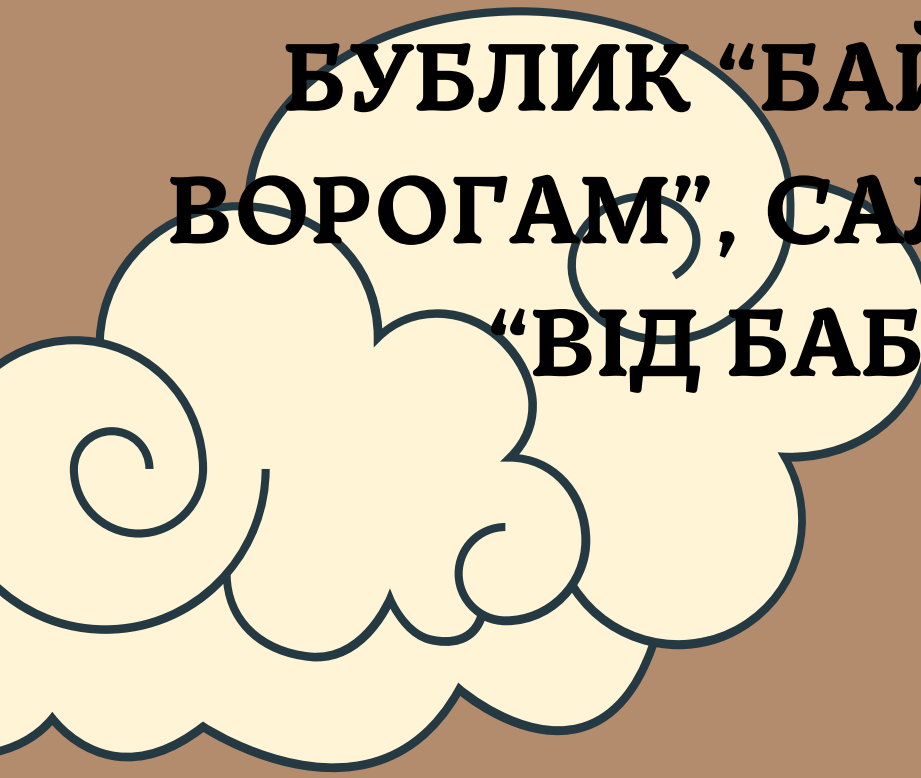

МОРДОР

**МЕРЕЖА СУПЕРМАРКЕТІВ VARUS ОНОВИЛА НАЗВИ ТОВАРІВ
ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА, ЩОБИ ПІДТРИМУВАТИ ПАТРІОТИЧНИЙ
ДУХ КЛІЄНТІВ. ЙДЕТЬСЯ ПРО ГОТОВІ СТРАВИ ТА ХЛІБ,
ПОВІДОМИЛА ПРЕС-СЛУЖБА КОМПАНІ, ПИШЕ AGRONEWS.UA.
УСЬОГО ЗМІНИ ТОРКНУЛИСЯ 31 ПОЗИЦІЇ. ЗОКРЕМА, ТЕПЕР
ГРОМАДЯНИ МОЖУТЬ КУПИТИ ХЛІБ “ДЖАВЕЛІН”, БАГЕТ “СТІНГЕР”,
БУБЛИК “БАЙРАКТАР”, САЛАТ З КАПУСТИ З ОГІРКОМ “СМЕРТЬ
ВОРОГАМ”, САЛАТ ОЛИВ’Є “МИ З УКРАЇНИ”, ПИРІЖКИ З КАПУСТОЮ
“ВІД БАБИ НАДІ”, ХЕК У КЛЯРІ “ГРІБІТЬ ВЕСЛАМИ” І Т.Д.**

ЗАВЕСТИ ТРАКТОР

- найнеочікуваніший аргумент у будь-якому діалозі. Застосування засобів для боротьби, яких ніхто не очікує.

Приклад:

А потім він завів трактор та почав казати, що не миє посуд бо сьогодні вівторок.

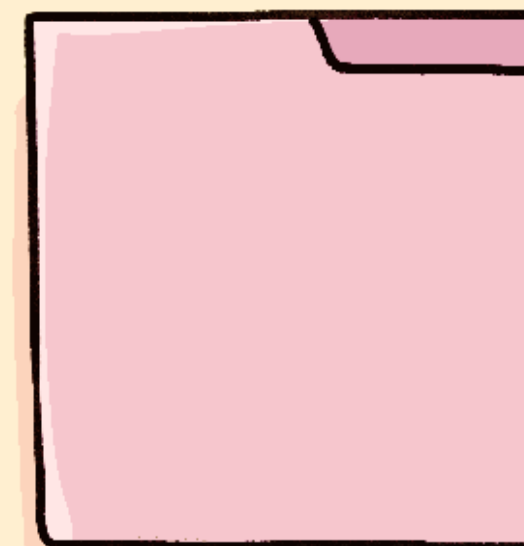
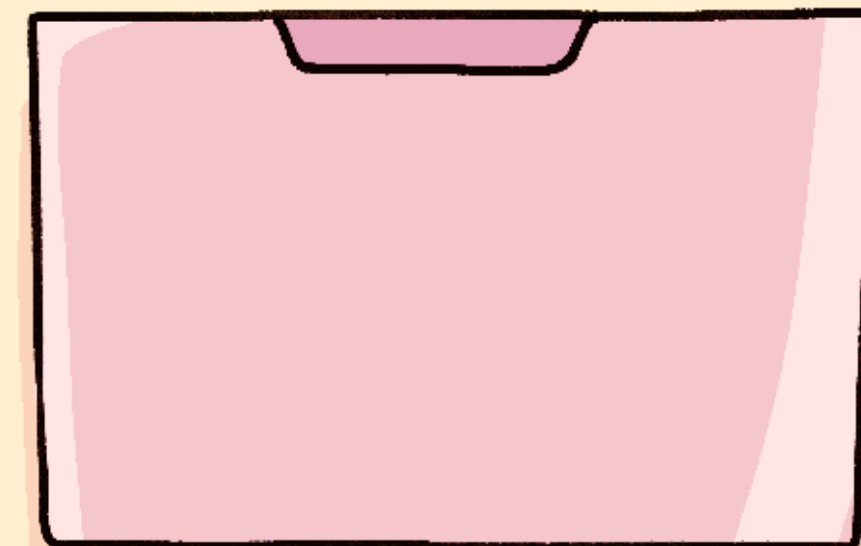
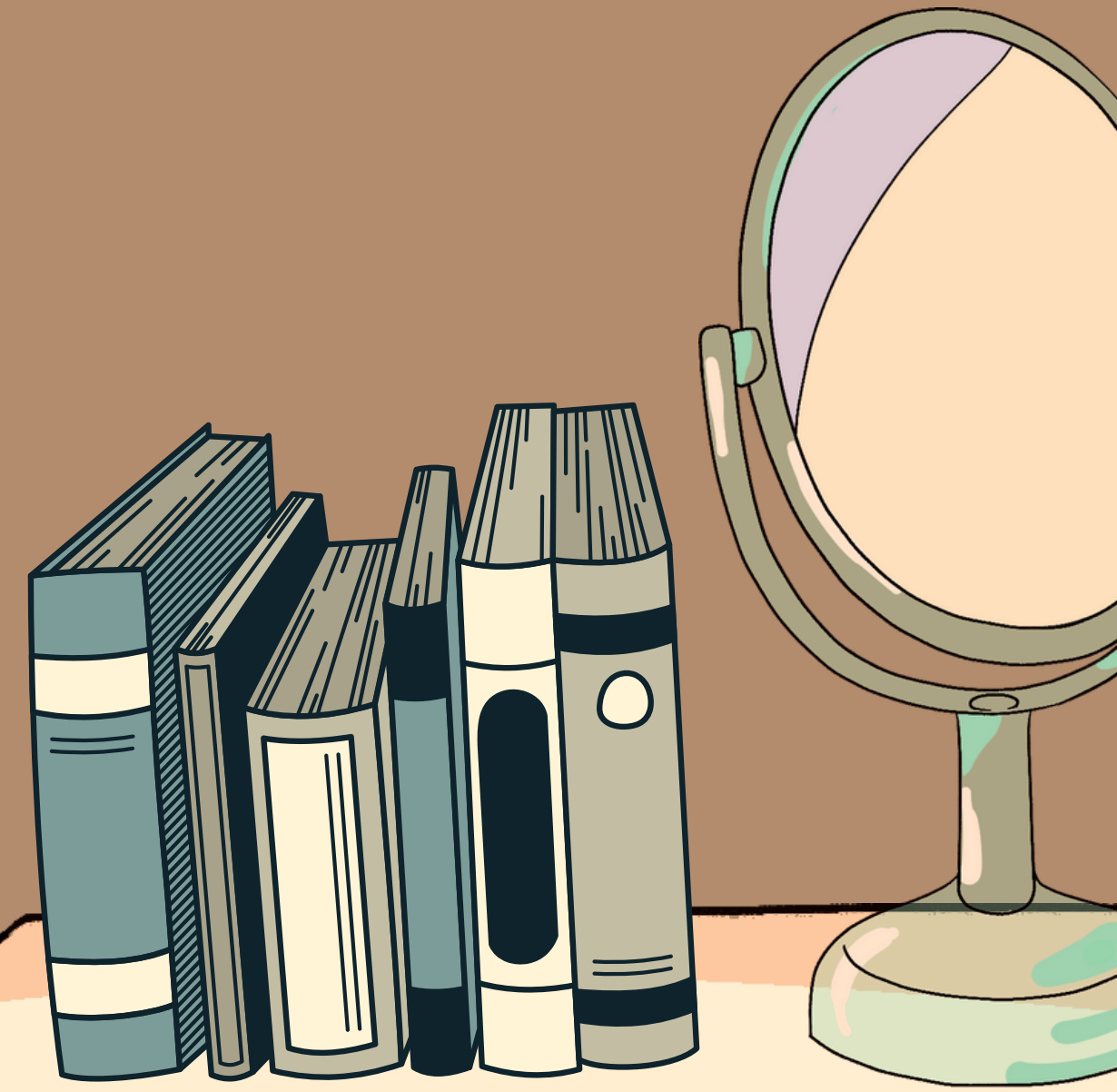
АРЕСТОВЛЕННЯ

- заспокійливе повідомлення

Приклад:

Я постійно відправляю своїм родичам
арестовлення.

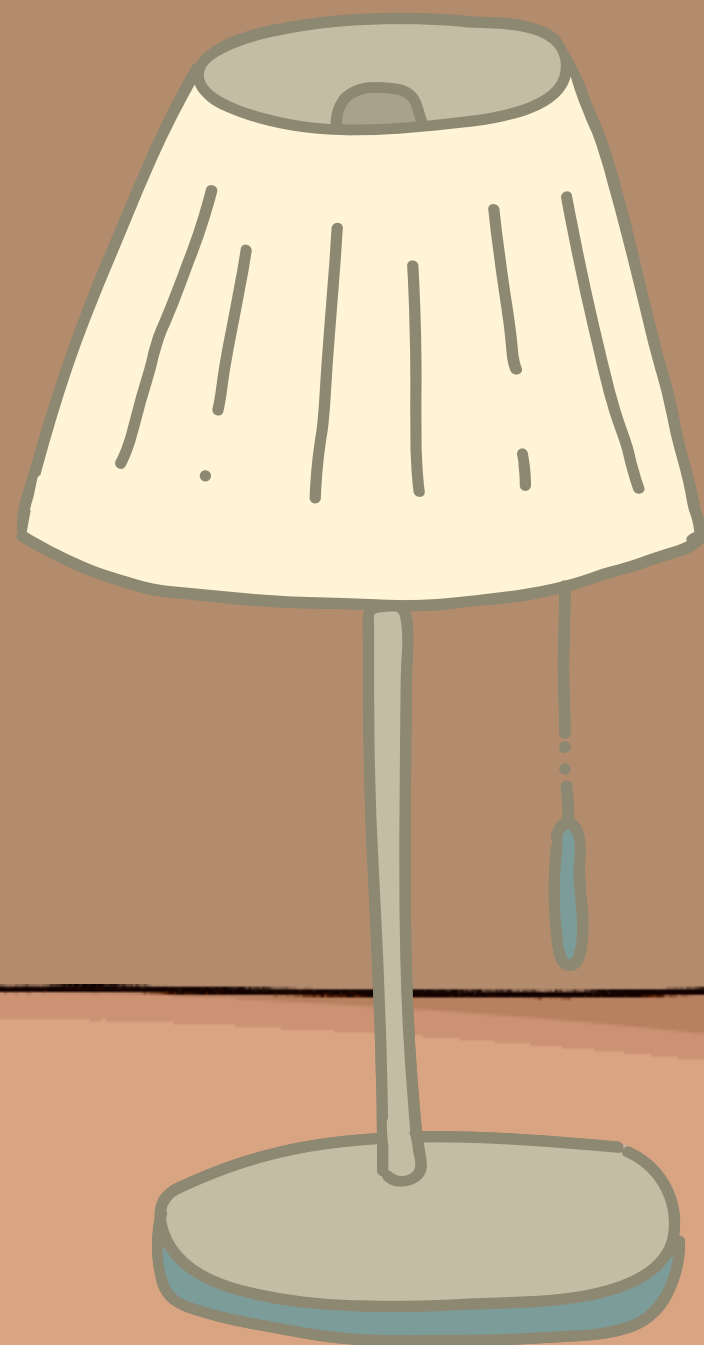
МАКРОНИТИ

- робити дуже стурбований вигляд щодо певної ситуації, усім це показувати, але нічого не робити по суті.

Приклад:

Та плювати йому на навчання. Тільки макронить з цього приводу і все!

ДЕБАХНУЛЬКО

- людина, яка через свій інтерес та стурбованість може причинити дуже багато шкоди

Приклад:

Ось Андрій справжній дебахнулько! Кожним своїм питанням робить тільки гірше!

ЗАТРИДНІ

- поставити собі нереалістичні плани та щиро вірити у їх успіх.

Приклад:

Ваш план - затридні. Ви дійсно вважали, що захопите усю Україну за три дні?)

ЧОРНОБАЇТИ

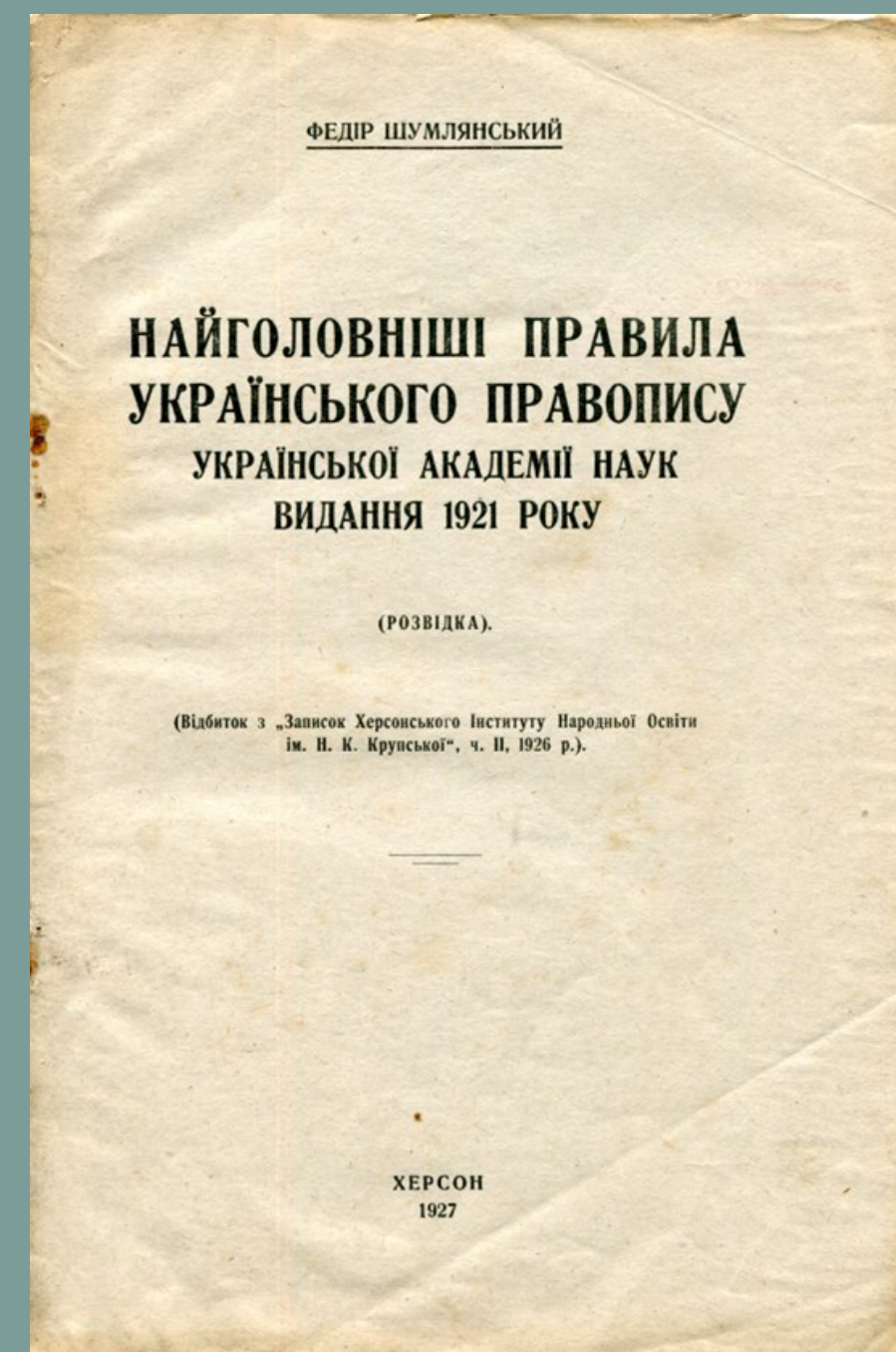
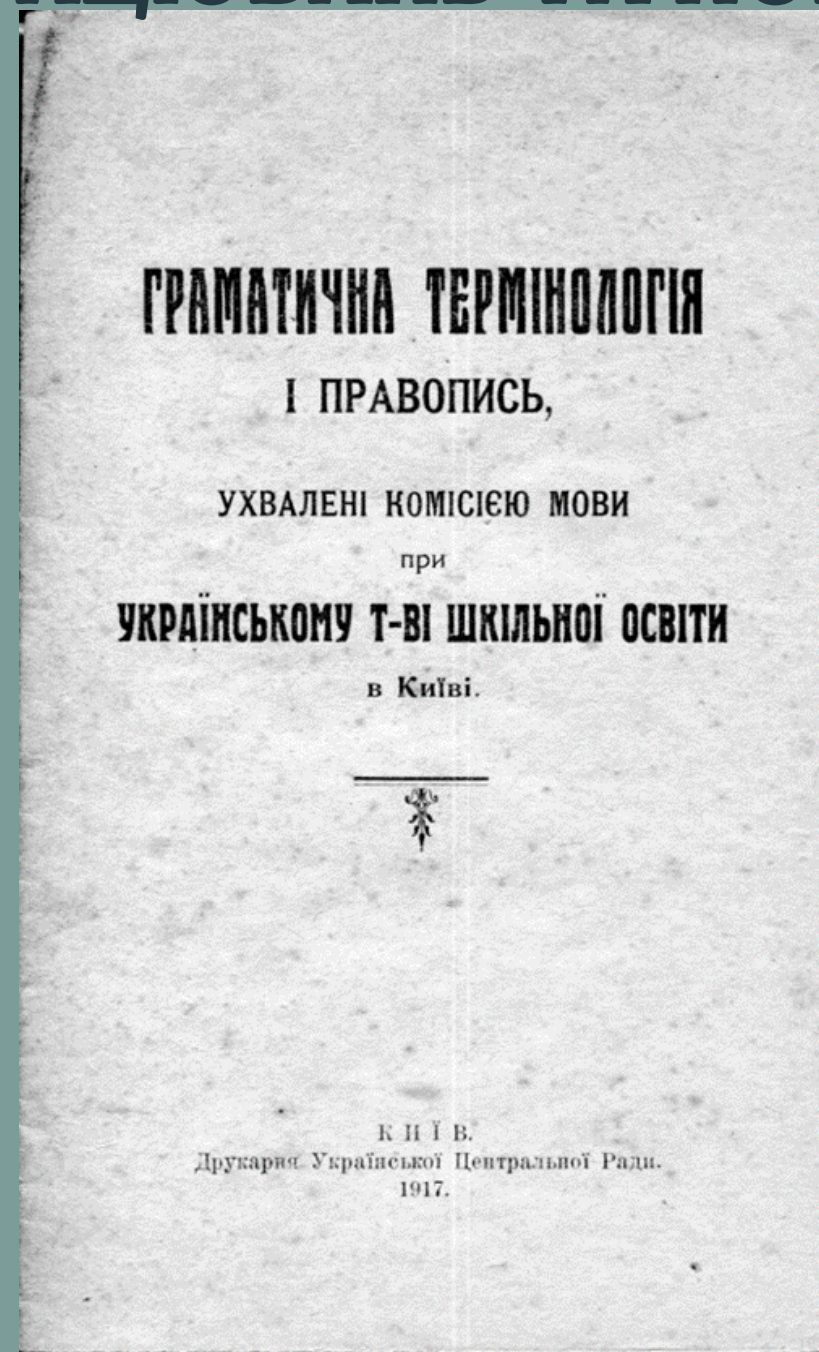
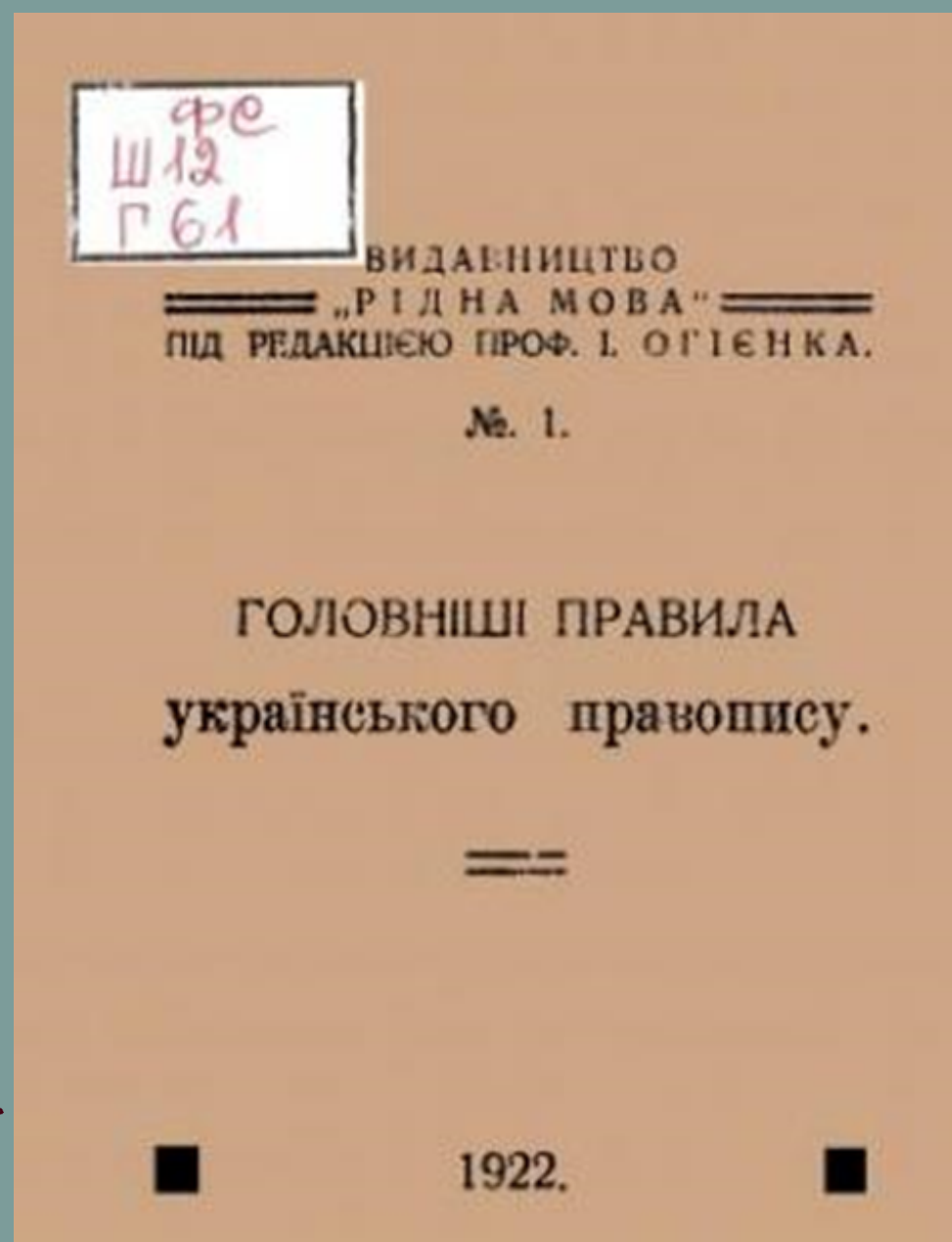
- постійно робити одне і те ж саме не отримуючи іншого результату та дуже страждати через це

Приклад:

Я прочорнобаїв та знову повернувся до колишньої.

17 СІЧНЯ 1918 Р. ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ВИДАЄ "ГОЛОВНІ ПРАВИЛА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ", ЯКІ, ПРОТЕ, ПОТРЕБУВАЛИ ДОПРАЦЮВАННЯ. 17 ТРАВНЯ 1919 Р. УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК СХВАЛИЛА "ГОЛОВНІШІ ПРАВИЛА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ", ЯКІ Й СТАЛИ ОСНОВОЮ ДЛЯ УСІХ ПІЗНІШИХ ДООПРАЦЮВАНЬ ТА ПОПРАВOK

23 ЛИПНЯ 1925 РОКУ РАДА НАРОДНИХ КОМІСАРІВ УСРР СТВОРИЛА ДЕРЖАВНУ КОМІСІЮ ДЛЯ ВПОРЯДКУВАННЯ ПРАВОПИСУ. ДО НЕЇ УВІЙШЛО ПОНАД 20 НАУКОВЦІВ З УСРР. ЗАПРОСИЛИ ТАКОЖ КІЛЬКОХ ПРЕДСТАВНИКІВ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ: С. СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО, В. ГНАТЮКА, В. СІМОВИЧА.

ЗА ПОЧАТКОВИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ МОМЕНТ ТРЕБА ВИЗНАТИ ПОСТАНОВУ РАДИ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ УСРР З 23. ЛИПНЯ 1925 Р.:

„1. ДЛЯ РОЗРОБКИ ПРАВИЛ ПРАВОПИСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ОРГАНІЗУВАТИ ПРИ НАРКОМОСІ ДЕРЖАВНУ КОМІСІЮ ПІД ГОЛОВУВАННЯМ НАРКОМА ОСВІТИ О. ШУМСЬКОГО З ТАКИХ ОСІБ: БУТВІНА В., ГАНЦОВА В., ГОЛОСКЕВИЧА Г., ГРУНСЬКОГО М., ЄФРЕМОВА С., ЙОГАНСЕНА М., КАЛЮЖНОГО Н., КАСЯНЕНКА Є., КИРИЧЕНКА С., КОРЯКА В., КРИМСЬКОГО А., КУРИЛОВОЇ (КУРИЛО) О., ПИЛИПЕНКА С., ПОПОВА О., РІЧИЦЬКОГО А., СЕКУНДИ Т., СИНЯВСЬКОГО О., СКРИПНИКА М., СОКОЛЯНСЬКОГО І., СОЛОДУБА П., СУЛИМИ М., ТИМЧЕНКА Є., ХВИЛЬОВОГО М., ЯВОРСЬКОГО М., ЯЛОВОГО М.

2. У СВОЇЙ ПРАЦІ КОМІСІЯ ПОВИННА ВИХОДИТИ З СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ, ЩО Є СИНТЕЗОМ ОСНОВНИХ НАРОДНИХ ДІАЛЕКТІВ, ПРИНЯВШИ ЗА ОСНОВУ „НАЙГОЛОВНІШІ ПРАВИЛА УКРАЇНСЬКОГО, ПРАВОПИСУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК“, ЗАТВЕРДЖЕНІ НКО УСРР 1921 РОКУ.

3. З МЕТОЮ ПРИВАБЛЕННЯ ШИРОКИХ КІЛ НАУКОВИХ І ЛІТЕРАТУРНИХ СИЛ ДО УЧАСТИ У ВИРОБЛЕННІ ПРАВИЛ ПРАВОПИСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДОРУЧИТИ НАРКОМОСОВІ СКЛИКАТИ СПЕЦІАЛЬНУ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ ОБМІРКУВАННЯ ВИРОБЛЕНОГО КОМІСІЄЮ ПРОЄКТА ПРАВИЛ ПРАВОПИСУ“.

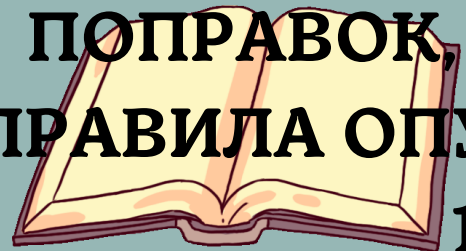
 У КВІТНІ 1926 Р. ВИДАНО "ПРОЄКТ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ". ПІСЛЯ ОБГОВОРЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ ПРОЄКТУ НА ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОПИСНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ (26.V. — 6. VI 1927 Р.), ПРАВОПИС УХВАЛИЛИ ЗГІДНО З ПОСТАНОВОЮ РАДИ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ УСРР ВІД 6 ВЕРЕСНЯ 1928 Р. ВІН ОТРИМАВ НАЗВУ «СКРИПНИКІВСЬКИЙ» ТА ДІЯВ ДО 1933 Р.

У 1933 Р. КОМІСІЯ З ПРАВОПИСУ ЗАТАВРУВАЛА "СКРИПНИКІВКУ" ЯК "НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ПРАВОПИС" І БЕЗ ЖОДНОГО ОБГОВОРЕННЯ ЗА 5 МІСЯЦІВ СТВОРИЛА НОВИЙ - ТАКИЙ, ЩО РОБИВ УКРАЇНСЬКУ МОВУ ДУЖЕ СХОЖОЮ НА РОСІЙСЬКУ. ЦЮ РЕДАКЦІЮ ПРАВОПИСУ СХВАЛИВ 5 ВЕРЕСНЯ 1933 НАРКОМ ОСВІТИ УСРР.

А. ХВИЛЯ, ГОЛОВА НОВОСТВОРЕНОЇ 1933 Р. ПРАВОПИСНОЇ КОМІСІЇ ПРИ НАРОДНОМУ КОМІСАРІАТІ ОСВІТИ, ТВЕРДИВ:

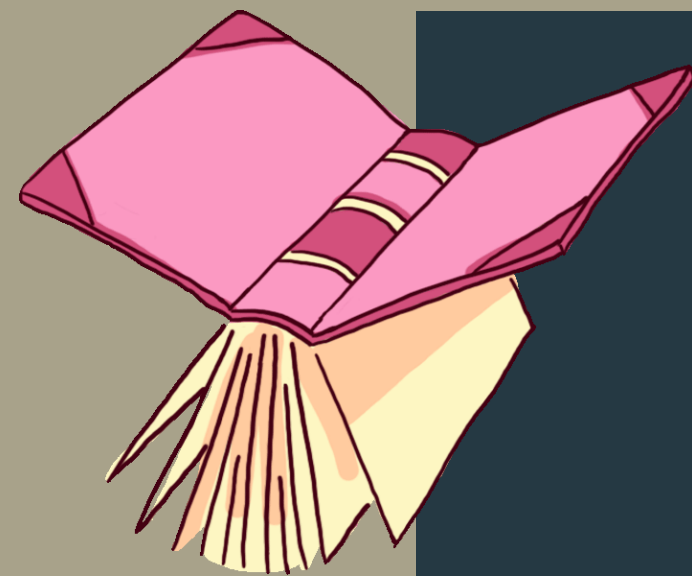
«ПРАВОПИС, УХВАЛЕНИЙ М. СКРИПНИКОМ 6 ВЕРЕСНЯ 1928 Р., СКЕРОВУВАВ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПОЛЬСЬКУ, ЧЕСЬКУ БУРЖУАЗНУ КУЛЬТУРУ. ЦЕ СТАВИЛО БАР'ЄР МІЖ УКРАЇНСЬКОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ, ГАЛЬМУВАЛО ВИВЧЕННЯ ГРАМОТИ ШИРОКИМИ ТРУДЯЩИМИ МАСАМИ <...>. КОМІСІЯ, СТВОРЕНА ПРИ НКО, ПЕРЕГЛЯНУЛА „УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС“ <...>. ОСНОВНІ ВИПРАВЛЕННЯ СТОСУВАЛИСЯ ЛІКВІДАЦІЇ ВСІХ ПРАВИЛ, ЩО ОРІЄНТУВАЛИ УКРАЇНСЬКУ МОВУ НА ПОЛЬСЬКУ ТА ЧЕСЬКУ БУРЖУАЗНІ КУЛЬТУРИ, ПЕРЕКРУЧУВАЛИ СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ МОВУ, СТАВИЛИ БАР'ЄР МІЖ УКРАЇНСЬКОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ МОВАМИ <...>. ВИКИНУТО ВСТАНОВЛЕНІ НАЦІОНАЛІСТАМИ МЕРТВІ КОНСЕРВАТИВНІ НОРМИ, ЩО ПЕРЕКРУЧУЮТЬ СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ МОВУ, ЖИВУ МОВУ ПРАКТИКИ ТРУДЯЩИХ МАС УКРАЇНИ».

БЕЗ ЖОДНИХ ДИСКУСІЙ, КОНФЕРЕНЦІЙ ЗАЗНАЧЕНА КОМІСІЯ «ПЕРЕРОБИЛА» Й 1933 Р. ВИДАЛА НОВІ ПРАВИЛА. З АБЕТКИ ВИКИНУТО ЛІТЕРУ Г, ДОКОРІННО ЗМІНЕНО ПРАВОПИС ІНШОМОВНИХ СЛІВ, ВНЕСЕНО ЗМІНИ В ПАРАДИГМИ ВІДМІНЮВАНИХ ЛЕКСЕМ. У ПРАВИЛА ВНЕСЕНО БЛИЗЬКО 126 ПОПРАВOK, ПОВНІСТЮ ЗМІНЕНО РОЗДІЛ ПРО ПРАВОПИС ІНШОМОВНИХ СЛІВ. НОВІ ПРАВОПИСНІ ПРАВИЛА ОПУБЛІКОВАНО СПОЧАТКУ В ЖУРНАЛІ «ПОЛІТЕХНІЧНА ОСВІТА» (1933, № 6), НАПРИКІНЦІ 1933 Р. ВОНИ ВИЙШЛИ ОКРЕМОЮ КНИЖКОЮ «УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС».

- **НАПИС ІНШОМОВНИХ СЛІВ БАКХАНКА, БАРБАРИЗМ ЗА ЛАТИНСЬКИМ ЗРАЗКОМ ПОВЕРНУТО ДО СХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ВАРІАНТІВ, ВИРОБЛЕНИХ ПІД УПЛИВОМ ЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ МОВИ: ВАКХАНКА, ВАРВАРИЗМ, ТАКОЖ ЯК І ПРЕТЕНСІЯ, ІХТІОСАВР, БРОНТОСАВР (ВЗАКОНЕНО ПРЕТЕНЗІЯ, ІХТІОЗАВР, БРОНТОЗАВР), РАДІУС, КОНСИЛІУМ, МЕДІУМ, МАРІЮПІЛЬ (ВЗАКОНЕНО РАДІУС, КОНСИЛІУМ, МЕДІУМ, МАРІУПОЛЬ).**
- **СПРОЩЕНО ВЖИТОК ЗАКІНЧЕНЬ ДАВАЛЬНОГО ВІДМІНКА ОДНИНИ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ (-ОВІ, -ЕВІ/-ЄВІ). НАДАВАЛИ ПЕРЕВАГУ АНАЛОГІЧНОМУ РОСІЙСЬКОМУ ЗАКІНЧЕННЮ -У/-Ю.**
- **УСТАЛЕНО ТВЕРДЕ НАПИСАННЯ НИЗКИ ПРИКМЕТНИКІВ: ЗАХІДНІЙ – ЗАХІДНИЙ, ТРИКУТНІЙ – ТРИКУТНИЙ.**
- **ЗАКІНЧЕННЯ -И В РОДОВОМУ ВІДМІНКУ ОДНИНИ ДЛЯ ІМЕННИКІВ ЖІНОЧОГО РОДУ ЗІ ДВОМА ПРИГОЛОСНИМИ НА КІНЦІ ОСНОВИ БУЛО ЗАМІНЕНО НА -І: ДО СМЕРТИ – ДО СМЕРТІ, СОВІСТИ – СОВІСТІ.**
- **МАРИВО СТАЛО МАРЕВОМ, ГОЛОДІВКА – ГОЛОДОВКА.**
- **АНАТЕМА – АНАФЕМА, АТЕНИ – АФІНИ**
- **ВАРІАНТ – ВАРІАНТ, КОМЕДІАНТ - КОМЕДІАНТ**
- **МЕЛІТОПІЛЬ – МЕЛІТОПОЛЬ, КАХІВКА – КАХОВКА (ВІДПОВІДНО ДО ПРАВОПИСУ 1928 РОКУ НАЗВИ МІСТ ТРЕБА БУЛО ПЕРЕДАВАТИ «НА ПИСЬМІ В ЇХ НАРОДНО-ІСТОРИЧНІЙ ФОРМІ» (§ 81), А ПРАВОПИС 1933 РОКУ ВИМАГАЄ ПЕРЕДАВАТИ ТАК, «ЯК ПРИЙНЯТО ЇХ РАДЯНСЬКИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ» (§ 89))**

НАШ ПРАВОПИС ТЕПЕР

Зміни без права вибору

Варіативні зміни

Без права вибору

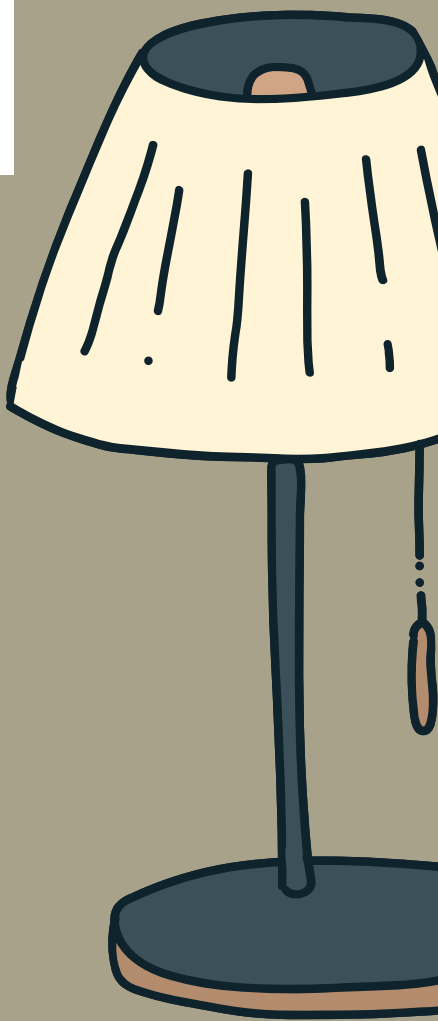

СВЯЩЕННИК

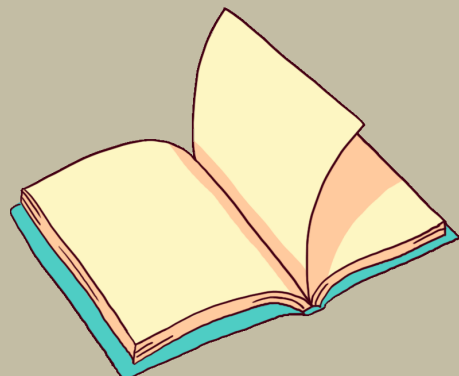
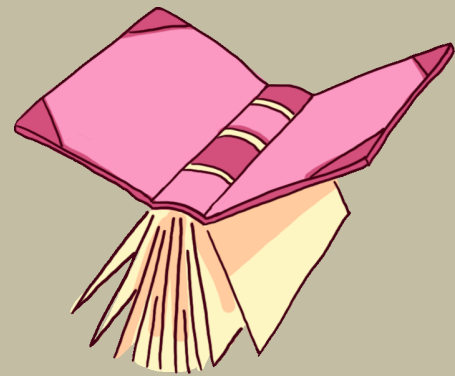

§ 126. Звук [j]

Звук [j] звичайно передаємо відповідно до вимови іншомовного слова буквою **й**, а в складі звукосполучень [je], [ji], [ju], [ja] буквами **є, ї, ю, я**: *бу́єр, конве́єр, плéєр, фла́єр, круї́з, моза́йка, лоя́льний, парано́я, плея́да, ро́яль, сакво́яж, секво́я, фая́нс, феєрве́рк, ін'є́кція, проє́кт, проє́кція, суб'є́кт, трає́кторія, фоє́, е́ті, Гаї́ті, Го́я, Єї́тс, Саво́я, Феєрба́х, Ма́єр, Кає́нна, Іса́я, Йога́нн, Рамбуе́, Со́єр, Хая́м, Хеєрда́л, Юно́на.*

ПІВ ЯБЛУКА

Примітка. Невідмінюваний числівник **пів** зі значенням ‘половина’ з наступним іменником — загальною та власною назвою у формі родового відмінка однини пишемо окремо: *пів а́ркуша, пів відрá, пів годíни, пів лі́тра, пів мі́ста, пів огірка́, пів о́строва, пів я́блука, пів ящика́, пів я́ми; пів Євро́пи, пів Ки́єва, пів Украї́ни*. Якщо ж **пів** з наступним іменником у формі називного відмінка становить єдине поняття і не виражає значення половини, то їх пишемо разом: *півáркуш, південь, півза́хист, півко́ло, півку́ля, півлі́тра* (розм. ‘пляшка з горілкою або іншою випивкою ємністю 0,5 літра’), *півмі́сяць, піво́берт, півова́л, піво́стрів*.

- Н. Ярослав Васильович (Олексійович, Їгорьович)
- Р. Ярослав-а Васильович-а (Олексійович-а, Їгорьович-а)
- Д. Ярослав-ові (-у) Васильович-у (Олексійович-у, Їгорьович-у)
- Зн. Ярослав-а Васильович-а (Олексійович-а, Їгорьович-а)
- Ор. Ярослав-ом Васильович-ем (Олексійович-ем, Їгорьович-ем)
- М. ...Ярослав-ові (-у, -і) Васильович-у (Олексійович-у, Їгорьович-у)
- Кл. Ярослав-е Васильович-у (Олексійович-у, Їгорьович-у)

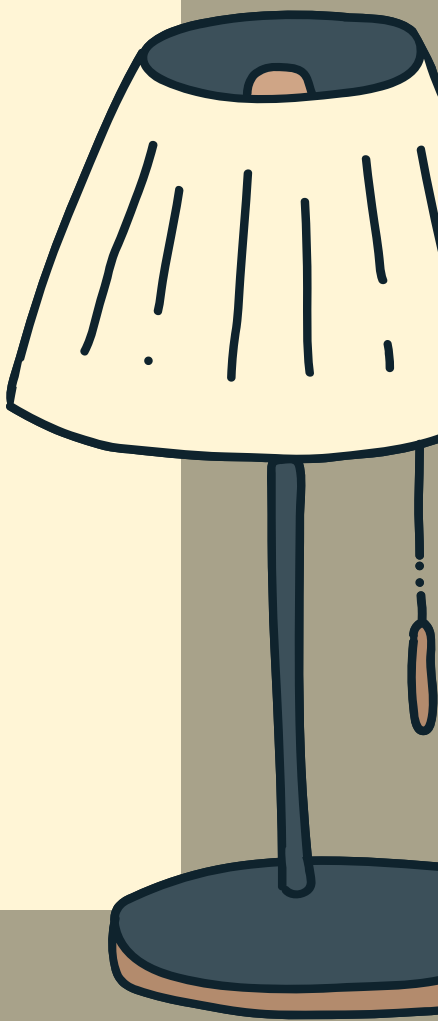
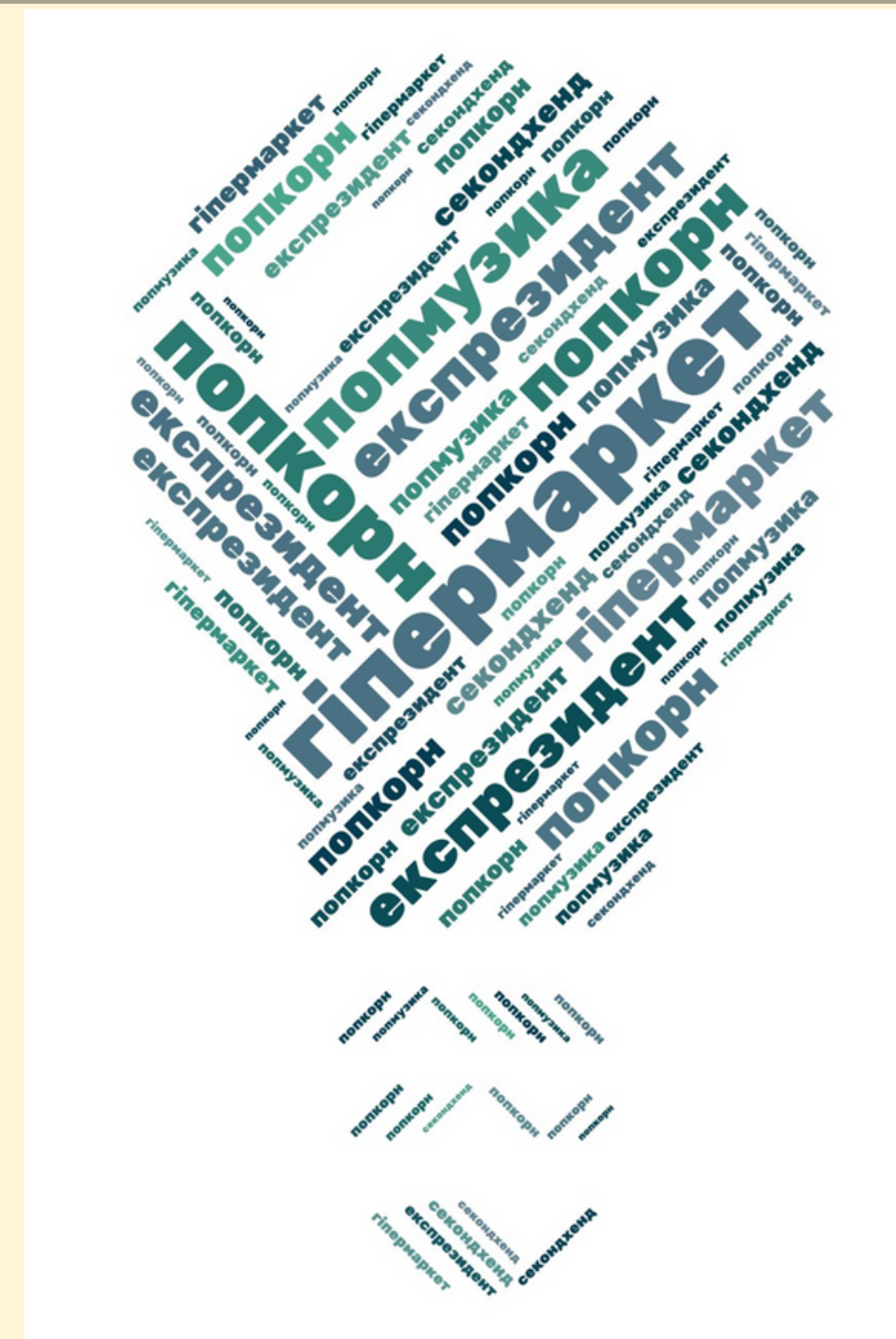
ПОКЛИЧТЕ БЕКІ!

Дікенс, Тékерей, Бéкі (без подвоєння
приголосних -кк-)

4. Буквосполучення **ск**, що в англійській, німецькій, шведській та деяких інших мовах передає звук [к], відтворюємо українською буквою **к**: *Дікенс, Дікінсон, Джéксон, Тékерей, Бéкі, Бúкінгем, Бісмарк, Брюкнер, Бро́кес, Ламáрк, Што́кманн, Стокго́льм, Рúдбек, Шéрлок.*

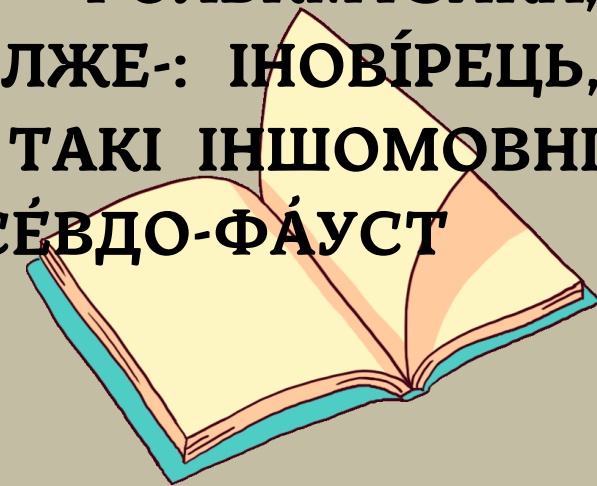
Примітка. Подвоєння **кк** зберігаємо у власних назвах кельтського походження, де формант **Мас, Мс** поєднується з основою, що починається на [к], в тих випадках, коли за традицією їх пишемо як одне слово: *Макка́ртні, Маккéнзі, Маккéнна, Маккінлі*, а також у загальних назвах, що утворені від власних назв такого типу: *маккартизм* і т. ін.

РАЗОМ? З ДЕФІСОМ? ОКРЕМО?

РАЗОМ ПИШЕМО:

- СКЛАДНОСКОРОЧЕНІ СЛОВА (МІШАНІ ТА СКЛАДОВІ АБРЕВІАТУРИ) Й ПОХІДНІ ВІД НИХ: АДМІНРЕСЎРС, АДМІНРЕФОРМА, АКАДЕМВІДПУСТКА, БАГАТВЕЧІР, БУХОБЛІК, ВИКОНРІБ, ВЛАСКОР, ДЕРЖМУТО, ДЕРЖУСТАНОВА, ЕЛІТЖИТЛО, ІНВАЛЮТА, ІНОФІРМА, ІНВЕСТПРОЕКТ, ІНТЕРБРИГАДА, ІНФОРМПОВІДОМЛЕННЯ, ІНФОРМЦЕНТР, КАБМІН, КИЇВЗЕЛЕНБУД, КОМБАТ, ЛІСГОСП, МЕДПЕРСОНАЛ, МУЛЬТФІЛЬМ, НАЦБАНК, НАРДІП, ОЩАДКНІЖКА, ЕПІДЕМСИТУАЦІЯ, ПРОФСІЛКА, СВЯТВЕЧІР, СОЦЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СОЦСТРАХ, СПЕЦЗАВДАННЯ, СПЕЦВІПУСК, СПОРТМАЙДАНЧИК, ФАРМПРЕПАРАТ; КОМБАТІВСЬКИЙ, ПРОФСІЛКОВИЙ, СОЦСТРАХІВСЬКИЙ;
- СЛОВА З ПЕРШИМИ РЕГУЛЯРНО ВЖИВАНИМИ ІНШОМОВНИМИ КОМПОНЕНТАМИ НА ГОЛОСНИЙ ТА ПРИГОЛОСНИЙ: АБРО-, АВІА-, АВТО- ('САМО', 'АВТОМАТИЧНИЙ'), АГРО-, АЕРО-, АКВА-, АЛКО-, АРТ-, АСТРО-, АУДІО-, БІО-, БОДИ-, БОДІ- (ПЕРЕД ГОЛОСНИМ), ВЕБ-, ГЕЛІО-, ГЕО-, ГІДРО-, ДЕНДРО-, ЕКЗО-, ЕКО-, ЕКОНОМ-, ЕТНО-, ЄВРО-, ЗОО-, ІЗО-, КІБЕР-, МЕТА-, МЕТЕО-, МОНО-, МОТО-, НАРКО-, НЕО-, ОНКО-, ПАЛЕО-, ПАН-, ПАРА-, ПОП-, ПРЕС-, ПСЕВДО-, СОЦІО-, ТЕЛЕ-, ФІТО-, ФОЛК- (ФОЛЬК-), ФОНО- ТА ІН.: АБРОМОРФЕМА, АВІАРЕЙС, АВТОВІДПОВІДАЧ, АГРОБІЗНЕС, АЕРОМЕТОД, АКВАТЕХНІКА, АЛКОТЕСТ, АРТРІНОК, АСТРОКОРЕКЦІЯ, АУДІОАЛЬБОМ, БІОЦІКЛ, БОДИБІЛДИНГ, БОДІАРТ, ВЕБСТОРИНКА, ГЕЛІОЦЕНТР, ГЕОПОЛІТИКА, ГІДРОПАРК, ДЕНДРОПАРК, ЕКОПРОДУКТИ, ЕКОНОМКЛАС, ЕТНОГУРТ, ЄВРОЗОНА, ЄВРОРЕМОНТ, ЗООСАД, КІБЕРМАШІНА, МЕТАМОВА, МЕТЕОСТАНЦІЯ, МОНОВИСТАВА, МОТОКРОС, НАРКОБІЗНЕС, НЕОМОДЕРНІСТ, ОНКОЛІКАРНЯ, ПАНАМЕРИКАНСЬКИЙ, ПАРАОЛІМПІЄЦЬ, ПОПМУЗИКА, ПОПГУРТ, ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЯ, ПСЕВДОНАУКА, ПСЕВДОГРОМАДЯНСЬКИЙ, СОЦІОСФЕРА, ТЕЛЕХРОНІКА, ФІТОТЕРАПІЯ, ФОЛКГУРТ, ФОЛЬКМУЗИКА, ФОНОЗАПИС; ТАК САМО СЛОВА З ПИТОМИМИ КОМПОНЕНТАМИ ІНО- (ІНШО-, ІНАКО-), ЛЖЕ-: ІНОВІРЕЦЬ, ІНШОВІРЕЦЬ, ІНАКОДУМЕЦЬ, ІНШОДУМЕЦЬ; ЛЖЕПРОРОК, ЛЖЕСВІДОК. ПРИМІТКА. ЯКЩО ТАКІ ІНШОМОВНІ КОМПОНЕНТИ ПРИЄДНАНІ ДО ВЛАСНОГО ІМЕНІ, ТО ЇХ ПИШЕМО З ДЕФІСОМ: ПАН-ЄВРОПА, ПСЕВДО-ФАУСТ

- слова з першим іншомовним компонентом, що визначає кількісний (вищий від звичайного, дуже високий або слабкий, швидкий і т.ін.) вияв чого-небудь: архі-, архи-, бли́ц-, гіпер-, екстра-, макро-, максі-, міді-, мікро-, міні-, мульти-, нано-, полі-, преміум-, супер-, топ-, ультра-, флеш-: архіскладні́й, архішахра́й, архиди́якон, бли́цнові́ни, бли́цопі́тування, гіперзвúк, гіперма́ркет, екстраклас, макромолéкула, макроеконóміка, максіóдяг, мідіóдяг, мікрооргані́зми, мікрохвúлі, мікрочастúнка, мініблóк, мінідúск, мінікомп'ю́тер, мультимільйонéр, нанокомп'ю́тер, наночастúнки, полісахарúди, полімотива́ція, преміумклас, суперма́ркет, супермодéль, супермóдний, топмéнеджер, топмодéль, ультразвúк, ультрамодний, флешінтерв'ю.

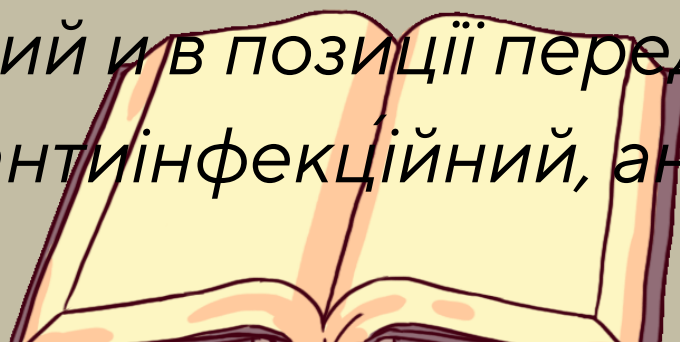
Примітка 1. У компонентах максі-, міді- кінцевий і в позиції перед приголосним наступного слова не переходить в и: максімóда, максісú кня, мідімóда, мідіспідні́ця.

Примітка 2. Компонент топ- із числівниками не поєднуваний.

- слова з першим іншомовним компонентом анти-, віце-, екс-, контр-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-: антиві́рус, віцепрем'є́р, віцекóнсул, ексчемпіóнка, ексміні́стр, експрезидéнт, контрадміра́л, контрудáр, лейбгвардієць, лейбмéдик, оберма́йстер, оборофіце́р, оберлейтенáнт, оберпрокурóр, штабскапіта́н, унтерофіце́р.

Примітка 1. Із власною назвою (прізвищем) такі компоненти пишемо з дефісом: «Анти-Дюринг», екс-Югосла́вія.

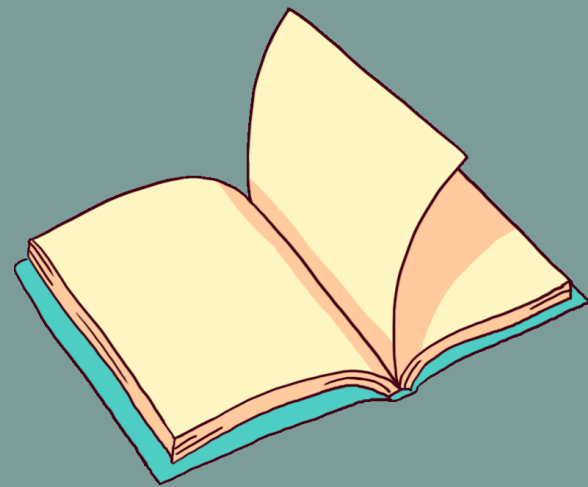
Примітка 2. У компонента анти- кінцевий и в позиції перед голосним наступного слова не переходить в і: антиелектрóн, антиімперіалістичний, антиінфекційний, антиінфляційний, антиісторичний, антиокіслювач, антиурядóвий

ЕКСПРЕЗИДЕНТ

ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЯ

МІНІСПІДНИЦЯ

БОДДІАРТ

БОДИБІЛДІНГ

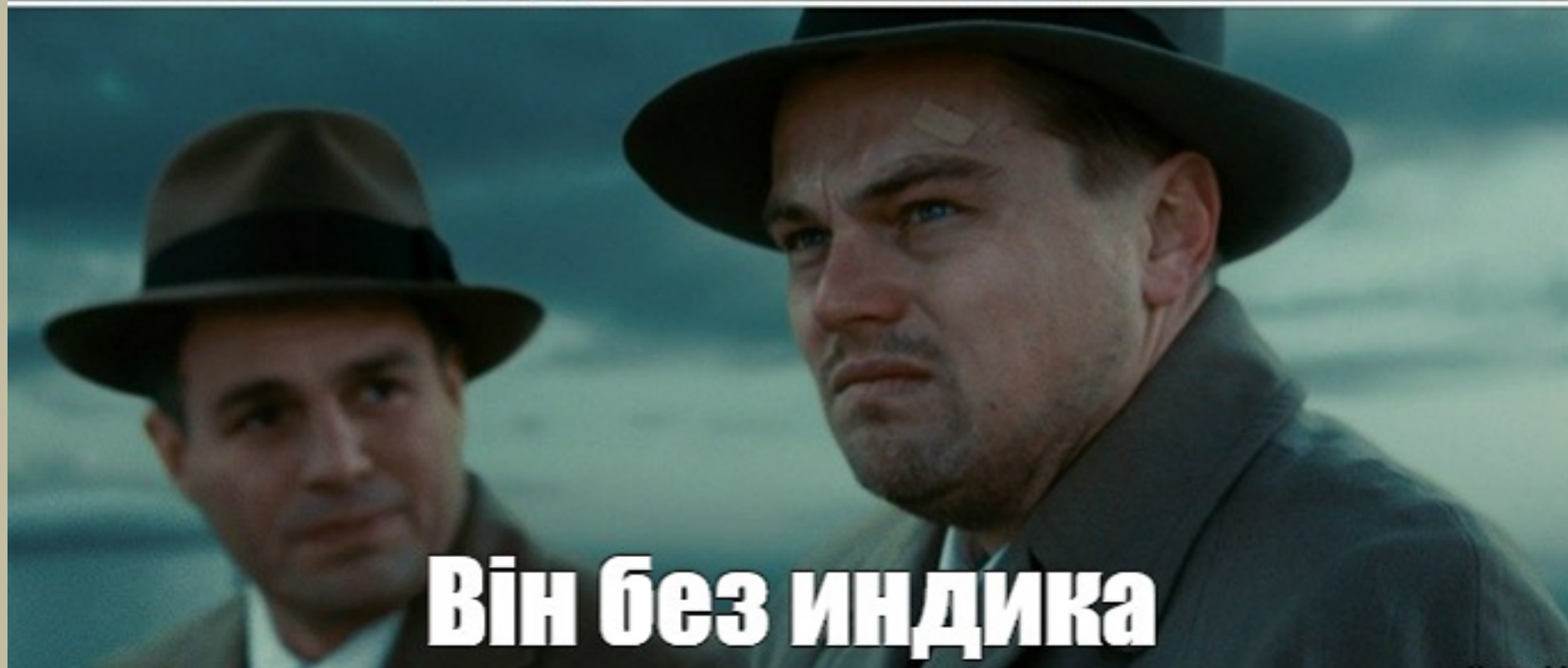

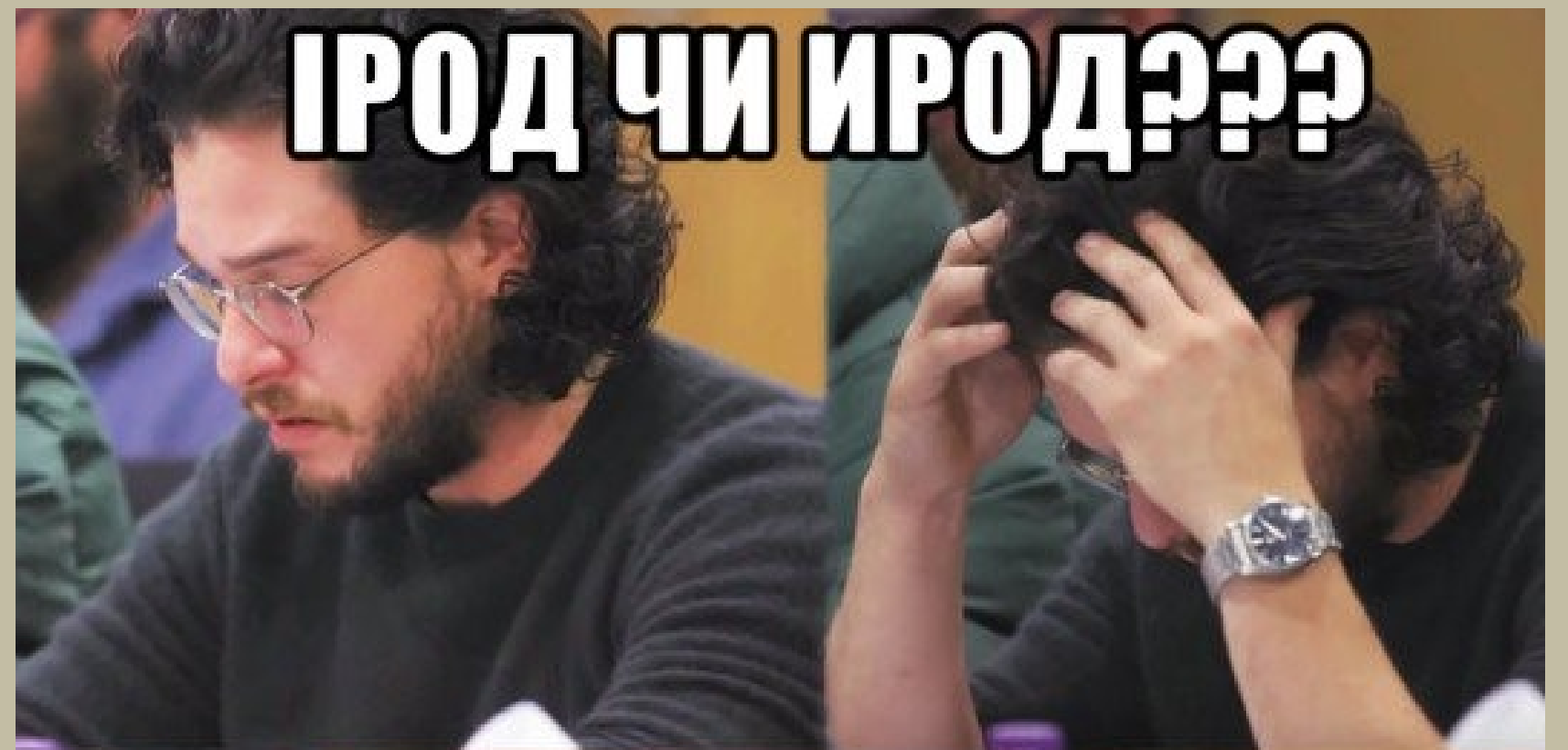
І як тобі новий правопис?

Він без индика

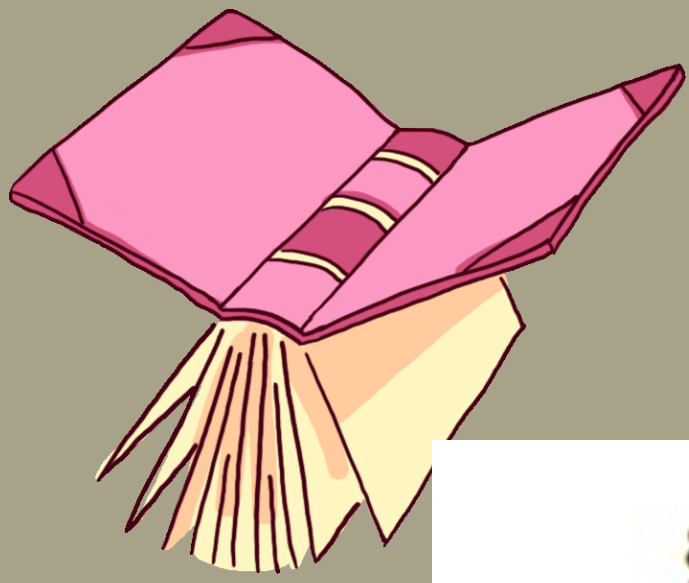
ІРОД ЧИ ИРОД???

ІРІЙ ЧИ ИРІЙ???

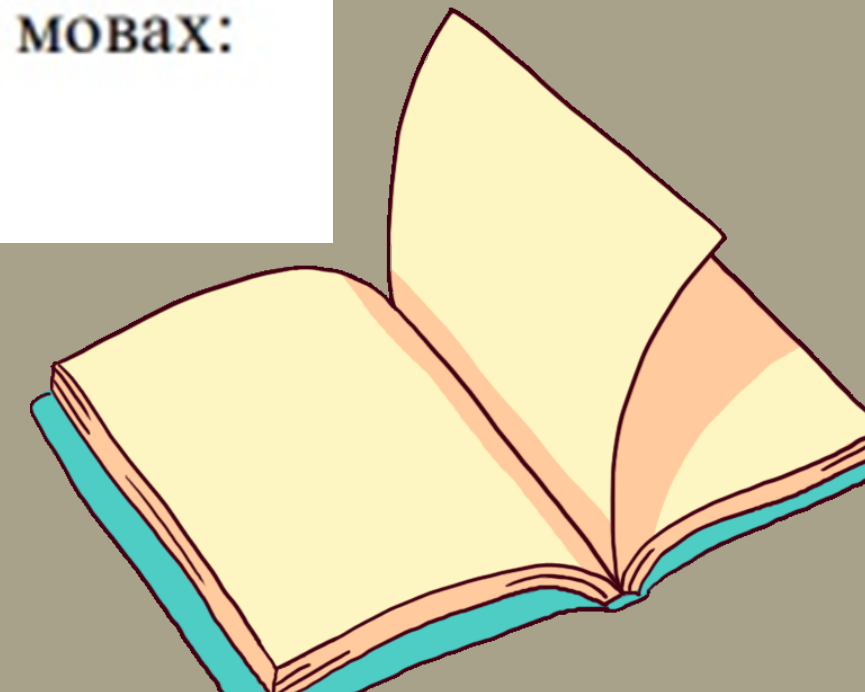
§ 2. Уживання І, И на початку слова

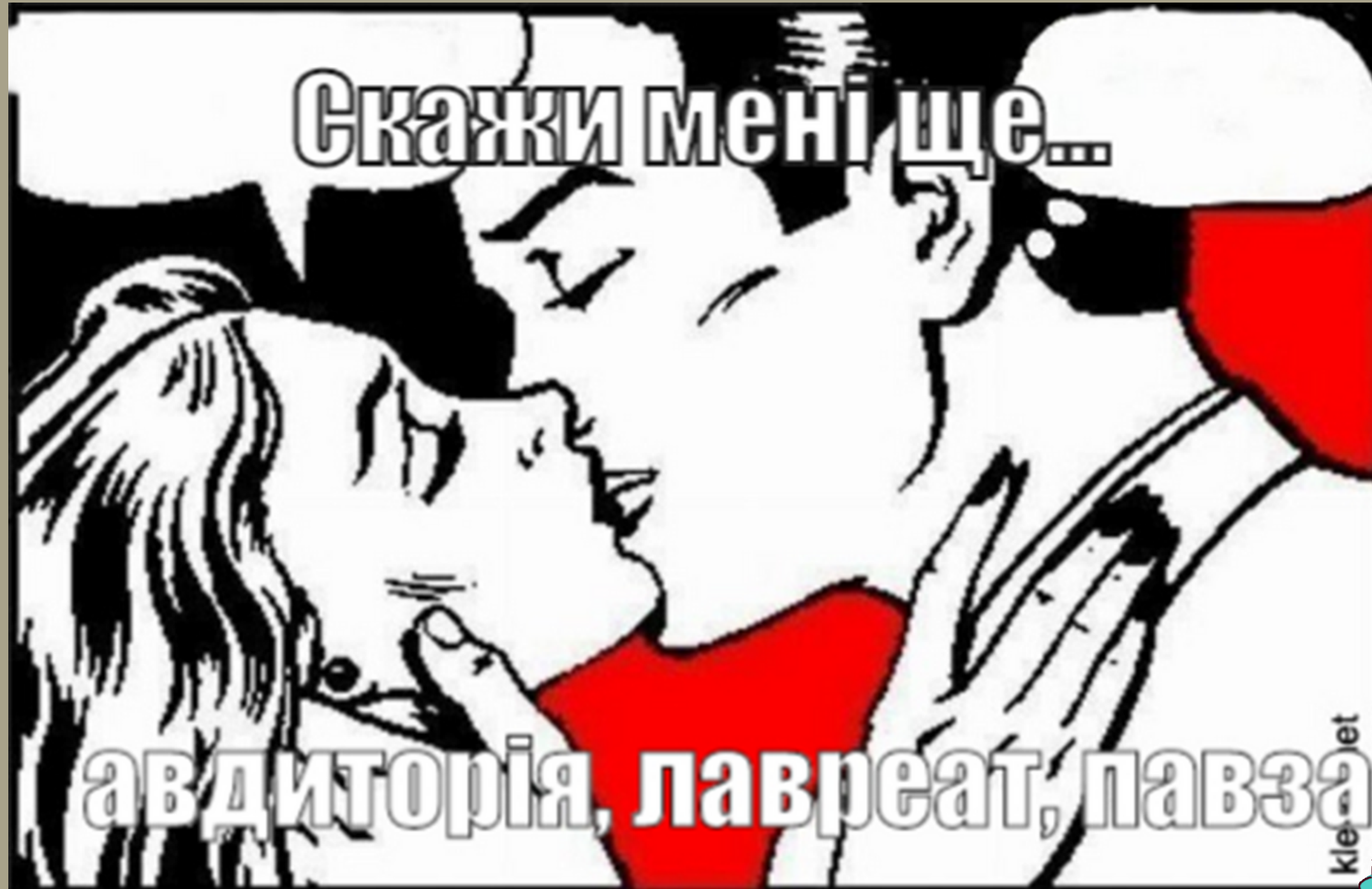
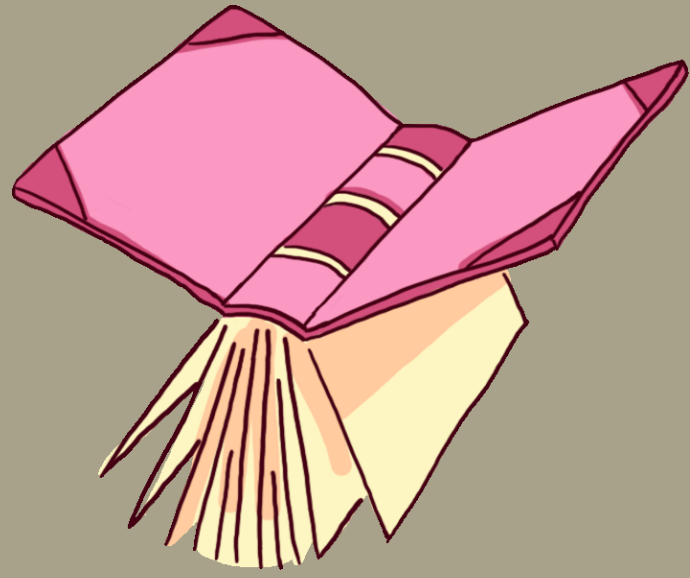
На початку слова звичайно пишемо **і** відповідно до вимови: *Іва́н, іграшка, ідо́л, і́кати* (‘вимовляти *і* замість *и*’), *іко́на, іменува́ти, ім’я́, інди́к, іноді, іржа́, існува́ти, істи́на, іти́.*

Деякі слова мають варіанти з голосним **и**: *і́рій* і *и́рій, і́род* і *и́род* (‘дуже жорстока людина’).

И пишемо на початку окремих вигуків (*ич!*), часток (*ич який хитрий*), дієслова *и́кати* (‘вимовляти *и* замість *і*’) та похідного від нього іменника *и́кання*.

И на початку слова вживаємо в деяких загальних і власних назвах, що походять із тюркських та інших мов, відповідно до їх вимови в цих мовах: *ийбе́н, ир, Ич-оба́, Кім Чен Ин.*

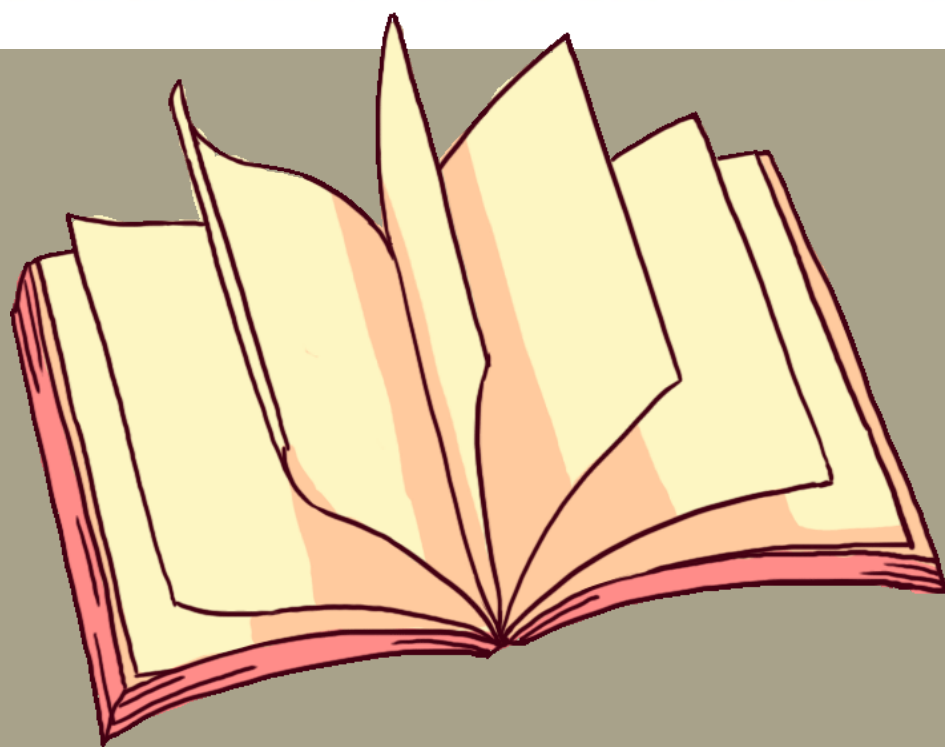

§ 131. Буквосполучення **au**, **ou**

Буквосполучення **au**, **ou** на позначення звукосполучень [au] [ou] передаємо через **ау**, **оу**: *аутса́йдер*, *гауптв́ахта*, *ма́узер*; *Ка́унас*; *Кла́ус*, *Кра́узе*, *Па́уль*, *Фа́уст*.

У словах, що походять із давньогрецької й латинської мов, буквосполучення **au** звичайно передається через **ав**: *автенті́чний*, *автобіогра́фія*, *автомобі́ль*, *а́втор*, *авторитéт*, *автохто́н*, *ла́вра*, *Аврора́*, *Маврита́нія*, *Павло́*. У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення **au** шляхом транслітерації як **ау**, допускаються орфографічні варіанти: *аудіє́нція* і *авдіє́нція*, *аудито́рія* і *авдито́рія*, *лауреа́т* і *лавреа́т*, *па́уза* і *па́вза*, *фа́уна* і *фа́вна*.

§ 122. Звуки [g], [h]

1. Звук [g] та близькі до нього звуки, що позначаються на письмі буквою **g**, звичайно передаємо буквою **г**: *аванга́рд, агіта́ція, агресо́р, бло́гер, гва́рдія, генерáл, гламу́р, гра́фік, грог, емба́рго, марке́тинг, мігра́ція; лінгві́стика, негативний, се́рфінг, синаго́га, Вахта́нг, Гарсі́я, Гайнетди́н, Ердога́н, Гвіне́я, Гольфстрі́м, Гренла́ндія, Гру́зія, Ге́те, Гео́рг, Гурамішві́лі, Люксембу́рг, Магомéт, Фольксва́ген, Чика́го.*

2. Буквою **г** передаємо звук [g] у давнозапозичених загальних назвах, таких як *га́нок, татуно́к, твалт, гра́ти, грунт* і под. (див. § 6) (див. § 5-8) та в похідних від них: *га́нковий, гратча́стий, грунто́вний* і т. ін.

3. У прізвищах та іменах людей допускається передавання звука [g] двома способами: шляхом адаптації до звукового ладу української мови — буквою **г** (*Вергі́лій, Гарсі́я, Ге́гель, Гео́рг, Ге́те, Грегуа́р, Гулліве́р*) і шляхом імітації іншомовного [g] — буквою **г** (*Вергі́лій, Гарсі́я, Ге́тель, Гео́рг, Ге́те, Грегуа́р, Гулліве́р* і т. ін.).

4. Звук [h] переважно передаємо буквою **г**: *гандбо́л, герба́рій, гінді, гіпо́теза, горизон́т, го́спіс, го́спіталь, гу́мус; Га́рвард, Ге́льсінкі, Гінду́ста́н, Ганніба́л, Ге́йне, Го́рацій, Люфтга́нза.* За традицією в окремих словах, запозичених з європейських та деяких східних мов [h], і фонетично близькі до нього звуки передаємо буквою **х**: *хо́бі, хокéй, хол, хо́лдинг, брахма́н, джиха́д, моджахéд, хану́м, харакі́рі, хіджа́б, шахі́д, Алла́х, Ахма́д, Муха́ммед, Сухро́б, Хакі́м, Хаммура́ні* і т. ін.

§ 95. Однина

1. У родовому та давальному відмінках однини іменники третьої відміни мають закінчення *-і*: *Бéришаді, ванілі, гáлузі, герáні, гідності, крóві, любóві, мо́ці, незале́жності, нéхвороці, но́чі, Оболо́ні, óсені, óсі, по́дорожжі, пріязні, рéчі, Ру́сі, со́лі, ста́лі, су́міші, ті́ні, Ўмані, фáльши, фланéлі, хорóбрості.*

Іменники на *-ть* після приголосного, а також слова *кров, любóв, óсінь, сіль, Русь, Білору́сь* у родовому відмінку однини можуть набувати як варіант закінчення *-и*: *гідности, незале́жности, ра́дості, смéрти, чéсти, хорóбрості; крóви, любóви, óсени, со́ли, Ру́сі, Білору́си.*

§ 58. Назви товарних знаків, марок виробів

1. Торгові назви продуктових, парфумерних і т. ін. товарів, тютюнових виробів, вин, мінеральних вод та інших напоїв беремо в лапки і пишемо з великої букви: *цукерки «Асорті», сир «Королівський», ковбаса «Краківська», шоколад «Світоч», цигарки «Українські», вино «Перліна степу», коньяк «Таврія», мінеральна вода «Моршинська», напій «Жівчик», духи «Лілея», шампунь «Олівковий», кросівки «Найк», взуття «Крокс».*

2. Назви виробничих марок технічних виробів (машин, приладів і т. ін.) беремо в лапки і пишемо з великої букви: *автомобілі «Нісан», «Вольво», «Фольксваген»), літак «Боїнг 777», трактор «Слобожанець».*

Але назви самих виробів беремо в лапки і пишемо з малої букви: *«нісан», «вольво» «фольксваген» (автомобілі), «боїнг» (літак), «слобожанець» (трактор).*

3. Власні назви кораблів, поїздів, літаків тощо беремо в лапки, і перше слово в назві (і всі власні назви) пишемо з великої букви: *круїзний лайнер «Гармонія морів», поїзд «Чорноморець».*

4. Абревіатурні назви виробничих марок і виробів пишемо без лапок: *Ан-225, А-340, В-77, КрАЗ.*

Літальний апарат "Байрактар"

Javelin

Протитанкові системи "Джавелін"

ЗГІДНО З НОВОЮ РЕДАКЦІЄЮ "УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ", НАЗВИ
САЙТІВ ПИШЕМО ТАКИМ ЧИНОМ:

- З МАЛОЇ ЛІТЕРИ, ЯКЩО БЕЗ РОДОВОГО СЛОВА (ПРОЧИТАВ У ФЕЙСБУЦІ,
ЗНАЙШОВ У ВІКІПЕДІЇ);
  - З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ ТА В ЛАПКАХ, ЯКЩО З РОДОВИМ СЛОВОМ
(ПРОЧИТАВ У СОЦМЕРЕЖІ "ФЕЙСБУК", ЗНАЙШОВ В ЕНЦИКЛОПЕДІЇ
"ВІКІПЕДІЯ");

P. S.: 1. НИНІ ПОШИРЕНІ ДВІ ПРИЙМЕННИКОВІ ФОРМИ: У ФЕЙСБУЦІ І НА
ФЕЙСБУЦІ. ОСКІЛЬКИ ФЕЙСБУК - ЦЕ СОЦМЕРЕЖА, ТО ЛОГІЧНО СКАЗАТИ
"У СОЦМЕРЕЖІ", А ОТЖЕ, "У ФЕЙСБУЦІ".

2. ПРОФЕСОР О. ПОНОМАРІВ НАГОЛОШУЄ, ЩО МОЖЛИВІ ОБИДВІ
ФОРМИ: НА (У) ФЕЙСБУЦІ І НА (У) ФЕЙСБУКУ.

3. ЧИННИЙ ПРАВОПИС ПОЗНАЧИВ НАГОЛОС У НАЗВІ ПОПУЛЯРНОЇ
СОЦМЕРЕЖІ: НЕ ФЕЙСБУК, А ФЕЙСБУК.

Тришки дівчачого...

Примітка. Від українського суфікса **-ик** потрібно відрізнати іншомовні суфікси **-ик**, **-ік (-їк)**, у яких пишемо **и** або **і (ї)** відповідно до правил уживання **и** та **і (ї)** в словах — загальних назвах іншомовного походження: *історик, медик, романтик, фізик*, але: *академік, механік, прозаїк, хімік*.

У суфіксі **-льник** після **л** перед **н** завжди пишемо **ь**: *волочільник, мастільник, полільник, постачальник, уболівальник*.

-ИВ-(О)

2. У суфіксі **-ив-(о)**, що виражає збірні поняття, які означають матеріал або продукт праці, пишемо тільки **и**: *вариво, добриво, куриво, меливо, мереживо, мисиво, морозиво, паливо, печиво, прядиво*, але *мариво* — з іншим значенням.

-АЛЬ, -ЕНЬ, -ЕЦЬ (-ЄЦЬ), -ІСТЬ, -ТЕЛЬ

3. В усіх словах із суфіксами **-аль, -ень, -ець (-єць), -ість, -тель** пишемо **ь**: *коваль, скрипаль; вєлетень, учень; борєць, італієць, мовознаєць, переможєць; здатність, свіжість; вихователь, любитель*.

-К-, -ИЦ-(Я), -ИН-(Я), -ЕС-

4. За допомогою суфіксів **-к-, -иц-(я), -ин-(я), -ес-** та ін. від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі. Найуживанішим є суфікс **-к-**, бо він поєднуваний з різними типами основ: *авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, співачка, студентка, фігурістка* та ін.

Суфікс **-иц-(я)** приєднуємо насамперед до основ на **-ник**: *верстальниця, набірниця, порадниця* та **-ень**: *учениця*.

Суфікс **-ин-(я)** сполучаємо з основами на **-ець**: *кравчиня, плавчиня, продавчиня*, на приголосний: *майстриня, філологиня; бойкіня, лемкіня*.

Суфікс **-ес-** рідковживаний: *дияконеса, патронеса, поетеса*.

-НН-(Я) / -ІНН-(Я), -АНН-(Я) (-ЯНН-(Я), -ЕНН-(Я)

5. Суфікси **-нн-(я) / -інн-(я), -анн-(я) (-янн-(я), -єнн-(я)** пишемо з двома буквами **н**. Варіант суфікса **-інн-(я)** мають іменники середнього роду, утворені від дієслів із голосними основи **и** та **і**: *горіти — горіння, носіти — носіння*,

Рядова, авторка,
автомобілістка,
агентка, борчиня,
брокерка,
виборчиня,
випробувальниця.

Вогнеборка,
ворогиня,
гонциця, діячка,
документалістка,
експертка,
зварювальниця.

Ініціаторка,
історикиня,
кінологиня,
коректорка,
лауреатка,
льотчиця.

Фемінітиви — це слова жіночого роду, альтернативні або парні аналогічним поняттям чоловічого роду за професією, видом діяльності, соціальним статусом

Фемінітиви в українській мові утворюють найчастіше за допомогою:

- суфікса **-к-**: викладачка.
- суфікса **-ин-**: мисткиня.
- суфікса **-иц-**: речниця.
- суфікса **-ес-**: фотографеса.

Лялькарка, магістриня,
макетниця, мисткиня,
очільниця, пасічниця,
плавчиня, поетка,
поетеса,
садівниця, лідерка,
цілителька, ідеалістка.

Пані сержант
Пані майор
Пані генерал
Пані старшина
Пані прапорщик
Пані полковник.

Любов Губенко

НОВИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС
ВСЕ, ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ

БУЛО

СТАЛО

Автор, директор, член	ФЕМІНІТИВИ	Авторка, директорка, членкиня
проект, проекція, фойє	ЙОТУВАННЯ	проект, проекція, фое
півогірка, півгодини, пів'яблука	ПІВ	пів огірка, пів години, пів яблука
поп-музика, екс-президент	МЕНШЕ ДЕФІСІВ	попмузика, експрезидент
ВАРІАНТНІ ДОПОВНЕННЯ		
Ірій, ірод	«И» НА ПОЧАТКУ	Ирій/ірій, ирод/ірод
радісті, меншості	«И» НАПРИКІНЦІ СЛІВ	радісти(-і), меншости(-і)
кафедра, міфологія, ефір	«Т» ЗАМІСТЬ «Ф»	катедра/кафедра, мітологія/міфологія етер/ефір
Гуллівер, Гете, Гонгадзе	«Г» У СЛОВАХ	Гуллівер/Гуллівер, Гете/Гете, Гонгадзе/Гонгадзе
пауза, фауна, аудиторія	«АУ» ТА «АВ»	павза/пауза, фавна/фауна, авдиторія/аудиторія

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

